USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Tomáše Langáška a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **H. Y.**, zastoupen JUDr. Davidem Jarošem, advokátem se sídlem Jílovská 1167/71a, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 5. 2015, č. j. OAM-17/ZA-ZA06-ZA14-R2-2011, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 1. 2018, č. j. 2 Az 20/2015 - 47,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobce, státní příslušník Arménské republiky, podal opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 17. 1. 2011, kdy důvodem jeho odjezdu ze země původu byly zdravotní potíže jak jeho (vysoký tlak a žaludeční vředy), tak i jeho manželky, o kterou se nemohl ve vlasti postarat. V případě, kdyby ve vlasti zůstal, neměl by se kdo postarat o něj. Na území České republiky chce zůstat se svými dětmi, které by se o něho a jeho manželku postaraly. Žalobce má na území syna a dceru, kterým zde bylo uděleno povolení k trvalému pobytu.

[2] Rozhodnutím žalovaného ze dne 27. 2. 2013 nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 24. 9. 2014, č. j. 6 Azs 25/2014 - 26, zrušil, vedle rozsudku Městského soudu v Praze, rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 2. 2013 z důvodu, že se žalovaný nezabýval tím, zda by objektivní nedostupnost lékařské péče a zdravotní stav žalobce odůvodňovaly udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 zákona o azylu, možnost udělení doplňkové ochrany zkoumal pouze z hlediska jiných rizik.

[3] Žalovaný v návaznosti na uvedený rozsudek Nejvyššího správního soudu vydal nové rozhodnutí ze dne ze dne 22. 5. 2015, č. j. OAM-17/ZA-ZA06-ZA14-R2-2011, (dále „napadené rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto o žádosti žalobce tak, že mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“), se neuděluje. Žalovaný konstatoval, že nelze vyloučit, že by doplňková ochrana mohla být žadateli udělena i z důvodů nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu. Tato nedostatečnost by však musela dosahovat úrovně označitelné za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení. Ze zpráv o zemi původu jasně vyplývá, že zdravotnické služby v Arménii pro obyvatele dostupné jsou i v případě zdravotnických specializovaných pracovišť, jejichž služeb využívá stěžovatel v ČR, i když bezplatně pouze v omezeném rozsahu. Aby se jednalo o skutečné nebezpečí hrozby vážné újmy, musela by být úroveň zdravotní péče v zemi původu natolik špatná, aby jej skutečně v případě návratu ohrožovala na životě, což není žadatelův případ. Žadatel sám potvrdil, že se ve vlasti léčil a léky byly dostupné, byť za úplatu. Z vyjádření žadatele, jeho manželky a předložených materiálů je zřejmé, že před odjezdem z vlasti měli stálý příjem, dostatek finančních prostředků na účtu a žadatelův zdravotní stav jej neodkazoval na péči jiné osoby. Oba se ve vlasti léčili a manželka podstoupila i operativní zákrok. Žadatelův zdravotní stav je stabilizovaný a nenachází se v akutním ohrožení života. Žadatelovým dětem objektivně nic nebrání v tom, aby své rodiče podporovaly v případě jejich pobytu ve vlasti, jak tomu bylo již v minulosti. Žalovaný neměl žádný důvod označit situaci žadatele v případě jeho návratu do vlasti za vystavení jeho osoby mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení.

[4] Žalobce podal proti napadenému rozhodnutí žalobu. Městský soud v Praze (dále „městský soud“) žalobu rozsudkem ze dne 25. 1. 2018, č. j. 2 Az 20/2015 - 47, (dále „napadený rozsudek“) zamítl. Podle soudu žalovaný splnil požadavek zjištění stavu věci v rozsahu, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Žalovaný nikterak nezpochybnil zdravotní problémy žalobce. Skutkové závěry ohledně zdravotní péče v Arménii nejsou v rozporu s tím, co tvrdí sám žalobce. V Arménii jsou zdravotnické služby dostupné, problematické je „chronické podfinancování“ poskytovatelů lékařské péče, polooficiální systém plateb, kdy je ve zdravotnictví zjevně zvykem, že pacienti za péči platí lékaři či zdravotnickému zařízení mimo státem garantované služby a absentuje všeobecné zdravotní pojištění. Městský soud považoval za správný závěr žalovaného, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany. V zemi původu je lékařská péče, kterou zdravotní stav žalobce vyžaduje dostupná, objektivně zajistitelná. Nebylo prokázáno, že zdravotní péče je natolik špatná, že by žalobci hrozilo nebezpečí vážné újmy.

II. Kasační stížnost a vyjádření

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti napadenému rozsudku kasační stížnost. Podle stěžovatele městský soud nesprávně posoudil stěžovatelem uváděný skutkový stav, neboť již v řízení před žalovaným byly porušeny základní zásady dle § 3 a povinnosti dle § 50 odst. 4 správního řádu a správní orgán se důsledně nezabýval všemi okolnostmi, uváděnými žalobcem. Soud ve věci nenařídil jednání a spokojil se v odůvodnění toliko s vyjádřením žalovaného, jež bez kritického přezkumu převzal.

[6] Argumentace žalovaného o dostupnosti specializované zdravotní péče v Arménii nekoresponduje s obsahem Informace MZV ČR ze dne 21. 11. 2012, když výslovně uvádí, že systém zdravotního pojištění, který by byl ekvivalentní všeobecnému zdravotnímu pojištění, v uvedené zemi neexistuje, přičemž kvalitní lékařská péče je otázkou movitosti klienta a bezplatné „sociální balíčky" např. pro ošetření v poliklinikách PZP jsou závislé na objemu prostředků vyhrazených vládou, tedy v diskreční pravomoci státu. Většina odborných lékařů v zemi vyžaduje platby v hotovosti, rovněž nikoli nevýznamné doplatkové povinnosti podléhají téměř všechny léky, jež by připadaly k indikaci stěžovatele. Většině případů se taková potřeba řeší „mezigenerační a rodinnou solidaritou", stěžovatel v Arménii již nemá nikoho, kdo by mu takovou pomoc poskytnout mohl.

[7] Stěžovatel v řízení doložil, že vyžaduje soustavnou lékařskou péči, jeho zdravotní stav je stabilizován jen díky její dostupnosti v ČR. Náklady na efektivní péči v Arménii mnohonásobně přesahují jeho majetkové poměry. Nutnost vrácení do Arménie by vyústila k absolutní nedostupnosti potřebné zdravotnické péče, a stěžovatel by mohl být v krátké době po návratu přímo ohrožen na životě a vystaven riziku vážné újmy - nelidského a ponižujícího zacházení ze strany domovského státu. K tomu stěžovatel poukazoval i na nutnost aplikace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, (dále jen „kvalifikační směrnice"). Podle stěžovatele nedošlo k plné transpozici evropského předpisu, jenž by měl být vykládán ve prospěch stěžovatele. Soud tuto námitku nijak nevypořádal.

[8] Možnost udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu z důvodu nedostatečné zdravotní péče v zemi původu žadatele o azyl připustil i Nejvyšší správní soud. V případě stěžovatele je, s ohledem na nemožnost uplatnění mezigenerační solidarity a neexistenci zaručeného zdravotního standartu péče, dána nejen subjektivní, ale i objektivní nedostupnost lékařské péče. Onemocnění stěžovatele jsou takového charakteru, že při nedostatečné lékařské péči a medikaci povedou v horizontu let k invaliditě a zbytečnému předčasnému úmrtí.

[9] Soud se rovněž nevypořádal s tím, že žalovaná v řízení mylně a neúplně informovala stěžovatele o možnosti jiného pobytového režimu v ČR (viz např. protokol o pohovoru z 25. 1. 2011). Dříve, což byl případ jeho dětí, mohli tito žadatelé po dvou letech řízení o udělení mezinárodní ochrany požádat o trvalý pobyt a nárok jim vznikl, nyní je toto právo přiznáváno až po čtyřech letech trvání řízení a omezeno pouze na některé kategorie osob.

[10] Postupem soudu byla porušena zásada rovnosti stran, neboť věc nebyla posuzována podle skutkového stavu, ani soud neprovedl doplnění dokazování ve smyslu § 77 odst. 2 věty prvé zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), přestože takovou možnost měl a byla stěžovatelem navržena. Soudce sice nařídil ústní jednání, nicméně přes včasnou omluvu stěžovatele z důvodu nemoci sdělil právnímu zástupci, že uvedenou omluvu nepovažuje za průkaznou a v řízení bude pokračovat bez účasti stěžovatele. K námitce zástupce, že soudce je podjatý a návrhu na přerušení řízení z důvodu možné zmatečnosti soudce poučil zástupce, že ve správním

soudnictví není možná žaloba pro zmatečnost, což je i v rozporu s platným právem procesním. Tato výhrada a návrh není obsažen v protokolu z jednání ze dne 11. 12. 2012.

[11] Kasační stížnost je podle stěžovatele přijatelná, neboť svým významem podstatně přesahuje jeho vlastní zájmy. Žalovaný se paušálně vypořádává se žádostí podle země původu žadatelů, bez ohledu na jejich konkrétní situaci a přenáší nejen břemeno tvrzení, ale i břemeno důkazní na jejich stranu. Na druhé straně stát poskytuje azyl nebo jinou formu ochrany i těm osobám, jež o ni primárně samy nikdy nežádaly. Kasační stížnost dále splňuje podmínky přijatelnosti z důvodu nesprávné vnitrostátní aplikace přiznávání doplňkové ochrany, nedostatečné transpozice evropského předpisu a porušení procesních práv stěžovatele. Je nepřípustné, aby správní orgán antedatoval rozhodnutí ve věci samé, aby takové rozhodnutí, pokud k datu nahlížení do spisu mělo být vydáno, účastníkovi, resp. jeho zástupci nepředložil. Stěžovatel navrhuje napadený rozsudek a napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalovanému dalšímu řízení.

[12] Žalovaný ve vyjádření uvedl, že skutečnost, že dostupnost či úroveň zdravotní péče je v zemi původu žadatele nižší či nákladnější, není možné považovat za azylově relevantní. Zdravotní stav stěžovatele je v současné době stabilizován, jeho vycestování tedy nijak neohrožuje jeho život. Žalovaný nesdílí názor, že by hypertenzi v kombinaci s dvanácterníkovým vředem bylo možno podřadit pod ustanovení § 14a zákona o azylu. V případě návratu stěžovatele do Arménské republiky, mohou tohoto finančně podporovat jeho děti i z České republiky. Požadavky na spuštění čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“) jsou nastaveny velice přísně a žalovaný se nedomnívá, že požadované úrovně ohrožení bylo v konkrétním případě dosaženo. Žalovaný neodkázal žalobce na konkrétní ustanovení zákona o pobytu cizinců, pouze upozornil na možnost dalšího postupu v režimu pobytů, přičemž děti stěžovatele institutů tohoto zákona zjevně úspěšně využívají. Za situace, kdy se stěžovatel a jeho manželka nedopustili nelegálního pobytu na území České republiky, mají možnost svou situaci v režimu zákona o pobytu cizinců úspěšně řešit. Žalovaný navrhuje kasační stížnost v plném rozsahu zamítnout.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je podána včas a je proti napadenému rozsudku přípustná, zabýval se proto otázkou, zda kasační stížnost podstatně přesahuje svým významem vlastní zájmy stěžovatele ve smyslu § 104a s. ř. s. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná. K tomu, kdy je kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná, existuje početná a ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu (viz zejm. usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, všechna zde citovaná judikatura dostupná na www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost **je nepřijatelná**.

[14] Stěžovatel v kasační stížnosti nekonkretizoval, jakým způsobem měly být porušeny základní zásady a povinnosti ve smyslu správního řádu a jeho námitky do zjištění skutkového stavu zůstaly v obecné rovině, přičemž dle judikatury se nelze spokojit toliko s obecnými odkazy na určitá ustanovení zákona (srov. rozsudek rozšířeného senátu

Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 – 58, publ. pod č. 835/2006 Sb. NSS).

[15] Není pravdou, že by soud ve věci nenařídil jednání, neboť toto proběhlo dne 25. 1. 2018. Ze záznamu o jednání vyplývá, že stěžovatel jednání nebyl přítomen, byl omluven. K námitce že v protokolu z jednání ze dne 11. 12. 2012 není obsažena námitka podjatosti a návrh na přerušení řízení z důvodu možné zmatečnosti řízení před soudem, Nejvyšší správní soud konstatuje, že tato námitka se vztahuje k jednání před vydáním později zrušeného rozsudku. Nyní přezkoumávaný rozsudek byl vydán soudkyní JUDr. Rouskovou, námitka podjatosti se vztahovala k soudci Mgr. Tichému. Taktéž námitka jednání bez účasti stěžovatele přes jeho včasnou omluvu a neprovedení doplnění dokazování soudem se vztahuje k jednání ze dne 11. 12. 2012. Ze záznamu o jednání před soudem ze dne 25. 1. 2018 vyplývá, že zástupce stěžovatele nežádal o doplnění dokazování a nežádal o odročení jednání tak, aby se mohl účastnit i sám stěžovatel.

[16] Stěžovatel namítá, že argumentace žalované o dostupnosti specializované zdravotní péče v Arménii nekoresponduje s obsahem Informace důvěrných lékařů z listopadu 2012. Nejvyšší správní soud k tomu konstatuje, že žalovaný nyní vycházel z novějších informací o zemích původu, konkrétně např. Informace sítě důvěrných lékařů ze dne 26. 3. 2013. Žalovaný netvrdil, že by měl stěžovatel v zemi původu přístup k bezplatné zdravotní péči, na rozdíl od stěžovatele však dospěl k závěru, že jeho dětem nic nebrání podporovat rodiče i ve vlasti a skutečnost, že zdravotní péče je v zemi původu nákladnější než v České republice, nepředstavuje hrozbu vážné újmy, resp. důvodnou obavu z mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení.

[17] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že nižší úroveň zdravotnictví v zemi původu bez přistoupení dalších okolností nemůže založit důvod pro udělení azylu (srov. rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 3 Azs 226/2005 – 68, nebo ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 – 69). Nelze vyloučit, aby doplňková ochrana byla udělena žadateli o mezinárodní ochranu, který trpí závažnou nemocí i z důvodů nedostatečné úrovně zdravotní péče v zemi původu, tato by ovšem musela dosahovat úrovně označitelné za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2009, č. j. 6 Azs 34/2009 – 89). Evropský soud pro lidská práva v rozsudku ze dne 13. 12. 2016, *Paposhvili proti Belgii*, stížnost č. 41738/10, do určité míry zmírnil dříve vyžadovaný práh pro aktivaci čl. 3 Úmluvy v případě tzv. „zdravotních případů“ (srov. rozsudky ze dne 2. 5. 1997, *D. proti Spojenému království*, stížnost č. 30240/96, a ze dne 27. 5. 2008, *N. proti Spojenému království*, stížnost č. 26565/05). ESLP ve věci *Paposhvili proti Belgii* (cizinec s leukémií) dospěl k závěru, že pod „velmi výjimečné případy“ může spadat i vážně nemocná osoba, u které by nedostatek vhodné péče či přístupu k ní v přijímající zemi představoval riziko skutečného nebezpečí vážného, rychlého a nevratného zhoršení jejího zdravotního stavu vedoucího k intenzivnímu utrpení nebo výraznému snížení předpokládané délky života. (srov. odst. 183 rozsudku ve věci *Paposhvili proti Belgii*). Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že nadále však platí, že pro aktivaci čl. 3 Úmluvy se musí jednat o velmi výjimečné případy.

[18] Žalovaný a poté i městský soud posoudily individuální okolnosti případu stěžovatele ve smyslu citované judikatury a dospěly k závěru, že stěžovatelův stav je stabilizovaný a v případě návratu do země původu stěžovatel není ohrožen na životě. Zdravotní péče v Arménii podle posouzení žalovaného není nedostupná ani natolik špatná, aby se u stěžovatele jednalo o hrozbu vážné újmy. Nad rámec lze poukázat na usnesení ze dne 15. 12. 2016, č. j. 2 Azs 259/2016 - 18, ve věci manželky stěžovatele, v němž Nejvyšší správní soud konstatoval, že „[o]*mezené prostředky stěžovatelky na zaplacení nákladné zdravotní péče nelze vykládat jako mučení ani nelidské či ponižující zacházení ze strany domovského státu.*“

[19] K dalším kasačním námitkám Nejvyšší správní soud stručně konstatuje následující. Stěžovatel v kasační stížnosti nekonkretizuje, která část kvalifikační směrnice měla být aplikována, resp. byla nesprávně transponována, a městský soud se s touto námitkou vypořádal, když konstatoval souladnost dotčených ustanovení zákona o azylu s touto směrnicí. Trvalý pobyt dětí stěžovatele není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2014, č. j. 7 Azs 13/2014 – 52). Městský soud se sice v napadeném rozsudku nevypořádal s námitkou zavádějícího způsobu informování o možnosti jiného pobytového režimu v České republice, toto opomenutí však Nejvyšší správní soud neshledal jako zakládající přijatelnost kasační stížnosti, neboť to zjevně nemohlo mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. V napadeném rozhodnutí žalovaný posuzoval konkrétní okolnosti stěžovatelova případu a z ničeho neplyne, že by žalovaný přenášel důkazní břemeno na stěžovatele. Námitku antedatování napadeného rozhodnutí stěžovatel neuplatnil v žalobě a ze správního spisu neplyne, že by k takovému postupu mělo ze strany žalovaného dojít (stěžovatel a zástupce se seznámili s podklady rozhodnutí dne 12. 3. 2015, rozhodnutí bylo vydáno dne 22. 5. 2015).

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uvedené v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že žádný důvod přijatelnosti z kasační stížnosti a napadeného rozsudku nezjistil, kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájem stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto posoudil kasační stížnost jako nepřijatelnou a podle § 104a odst. 1 s. ř. s. ji odmítl.

[21] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2 srpna 2018

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu